№ 70 ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Երեքշաբթի 13 Մայիսի

ՆՈՐ-ԴԱՐ

1886

Երեքշաբթի 13 Մայիսի ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 70

ցարեկան 10 րուբլի, վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ. Համար 5 կոպէկ։ Բաժանորդ գրվում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարութիւնների բառին 2 կ., րեկլամների համար՝ կրկնապատիկ։

Մայիսի 1-ից «Նոր-Դար»-ին բաժանորդ՝ են գրվում և վճարում են 7 ր. 25 կ.: Թիֆլիսում դիմում են խմբագրատուն, քաղաք. պօստատան եւն՝ Տրօյիցկի փողոց, № 9-ը:

Օտար քաղաքներից գրում են Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ».

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող.— Պօլսից ստացած լուրերի առթիւ.
Քրոնիկոն.— Զանազան լուրեր։ Նամակ խմբագրին.
Թղթակցութիւններ։ Դարասու-Բազար.
Քաղաքական.— Անգլիա, Ֆրանսիա և Գերմանիա, Թիւրքիա։ Լուրեր։
Խառն լուրեր։
«Նոր-Դար»-ի հեռագիրներ։
«Նոր-Դար»-ի պատասխաններ։
Բանասիրական.— Մայր (պատկեր)։
Յայտարարութիւններ.

Թիֆլիս, 12 մայիսի 1886

ՊՕԼՍԻՑ ՍՏԱՑԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԱՌԹԻՒ.

Կ. Պօլսից ստացած լուրերից իմանում ենք, որ Երուսաղէմի Հայոց միաբանութեան պատկանող մի գետնի վէճը զբաղեցնում է Պօլսեցի հայերին, որ իւր լուծումը դեռ չէ ստացել և Հայոց եկեղեցւոյ օգտին լուծումը սպասվում է բարձր շնորհ և ողորմութիւն Սուլթանից: Նոյնպէս իմանում ենք, որ Պօլսում ընդհանրապէս շատ դժգոհ են այժմեան Ազգային Ժողովից և բոլոր պատուական, լրջամիտ և դիրք ունեցող մարդիկ, ինչպէս և բուն ժողովուրդը գրեթէ ոչ մի գործում համամիտ չէ այն Ժողովի հետ, որ իրեն ամբողջ Թրքահայոց կամքի ներկայացուցիչ է հռչակում, այն ինչ նա միջազգային մի նոր տեսակի կոմիսիոներական գրասենեակ է:

Զատկի տօնին, ինչպէս սովորութիւն է, տարբեր դաւանութեան ներկայացուցիչները միմեանց տեսութեան են գնում Պօլսում և Քրիստոսի յարութիւնը շնորհաւորում:

Ս. Պատրիարքին Քրիստոսի յարութիւնը շնորհաւորելու համար պատրիարքարան են հաւաքուել և Ազգ. Ժողովի բազմաթիւ անդամներ և շնորհաւորել են Ամեն. Յարութիւն պատրիարքին Քրիստոսի յարութիւնը թէ իբրև Կ. Պօլսի և թէ իբրև Երուսաղէմի պատրիարքի:

Այսպէս ուրեմն՝ Հայոց եկեղեցւոյ կարգերի մէջ առանց այլևայլութեան, լուռ ու մունջ մի նշանաւոր փոփոխութիւն է կատարվում մի քանի աշխարհականների ձեռքով:

Երբ Պօլսում ամենևին չէին ըսպասում որ Յարութիւն Սրբազանը կարողանար Պօլսի պատրիարք ընտրուել և այդ առիթով անպատիւ և անվայել յօդուածներ էին հրատարակում մինչև անգամ մայրաքաղաքի Ֆրանսիական մամուլի մէջ, այն ժամանակ, ի հարկէ, չէին մըտածում Պօլսի quasi—էֆէնդիները, որ մի տարի յետոյ «ազգի և եկեղեցւոյ» սիրոյն համար նոյն անձնաւորութեան մէջ պիտի միացնեն իրենք Պօլսի և Երուսաղէմի երկու պատրիարքութիւններն:

Ցաւալի է, որ պապականութեան հոգին բաւականին յառաջդիմութիւն է անում մեր մէջ, որ օտար երկրեայ բոյսը մեր երկրում, մեր հողի մէջ արմատներ է ձգում:

Շատ տարօրինակ եղելութեան կը հանդիպէին Պօլսում, եթէ դէպքը այնպէս բերէր, որ Ամեն. Յարութիւն պատրիարքը վախճանուէր, մի բան, որ իւրաքանչիւր մահկանացուի վիճակուած է:

Այն ժամանակ Ամեն. Յարութիւնին միայն Կ. Պօլսի պատրիարք պէ՞տք ճանաչէին, թէ մի և նոյն ժամանակ և Երուսաղէմի և երկու աթոռն էլ միանգամից թափուր պիտի համարուէր: Այս վերջին դէպքում արդեօք Պօլսի համար նոր պատրիարք՝ ընտրելու ժամանակ ընտրուած պատրիարքը պէ՞տք ճանաչուէր և Երուսաղէմի պատրիարք, թէ այդ երկու պատրիարքութիւններն կրկին բաժանելով Երուսաղէմ համար առանձին պատրիարք պիտի ընտրուէր, երկու պատրիարքութեան պաշտօնի միացումը մի անձի մէջ՝ Ամեն. Յարութիւն Սրբազանի արտօնութիւնը համարելով:

Ներկայ ազգային ժողովը քմահաճութեամբ Թրքահայոց մինչև անգամ եկեղեցական գործերում նորամուտ կարգեր մտցնելով, օրէնքներին, կանոններին, Թրքահայոց Սահմանադրութեան կամեցած բացատրութիւններ տալով և ամեն բանի վերայ լոկ նեղ, անձնական տեսակէտից նայելով, ամենևին չէ ծառայում այն բարձր և հանրօգուտ նպատակներին, որի համար կոչուած է նա գործելու և որի համար միայն գոյութիւն պիտի ունենար նա:

Դրա համար է, որ այսօր Պօլսի և ազգի մէջ նրա ունեցած մի փոքր հեղինակութիւնն և նշանակութիւնն էլ անհետացել է:

Ի՞նչ նոր բան են ուզում պօլսեցիները, երբ ունեցած լաւից էլ չեն կարողանում օգտուել և այդ լաւը գործ են դնում ի վնաս ընդհանրութեան, ի վնաս եկեղեցւոյ և ազգի:

Հազար անգամ ապացուցուած է և պօլսեցիները իրենց արարմունքով դարձեալ ապացուցանում են, որ սահմանադրութիւն, լաւ օրէնքներ, ընտիր կանոններ ունենալը դեռ բաւական չեն, այլ մարդիկ, պարտաճանաչ մարդիկ պէտք է լինին, որ այդ սահմանադրութիւնը, այդ օրէնքները... գործ դնեն, այլապէս ամեն բան կորած է:

Ս. Ս.

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

ՄԱՆԳԼԻՍԻՑ մեզ գրում են.—Մայիսի 7-ին, կէս օրուայ ժամի 2-ին այստեղ և շրջակայքում ընկոյզի մեծութեամբ սաստիկ կարկուտ եկաւ, որ տևեց տասն րոպէ, Մօտակայ լեռները ծածկուեցան կարկուտի անձրևին կոյտերով: Արտերը այնքան չը վնասուեցան, որքան պտղատու ծառերը, որոնք զրկուեցան իրենց թարմ ծաղիկներից: Կարկուտից յետոյ եղանակը բաւականին ցրտեց:

—

Ներկայումս չարունակում են Պարսկաստանից բերել Բագու մեծ քանակութեամբ ցորեն: Այսպէս, «Каспій»-լրագրի ասութեամբ «Նինա», «Տիգր», «Կասպի» շոգենաւերով և «Միսրիէ», «Նիկօլա», «Նաջաֆ-Աբատ», «Ասթարա», «Բագդադ», «Կիրժիմ» և այլ առագաստաւոր նաւերով 50,000 պուդից աւելի ցորեն են բերել Բագու: Ցորենը առաջուայ պէս Անդրկովկասեան երկաթուղով ուղարկվում է Բաթում և այնտեղից սև ծովի կողմերը և արտասահման:

Մօտերումս Բագուայ առևտրականներից մինը գնեց Պարսկաստանում 60,000 պուդ ցորեն, որ ուղարկելու է արտասահման:

—

Մեր լրագրի միջոցով արդէն հաղորդել էինք՝ թէ ոմն Պօլտարանօվը իրաւունք ստացաւ հրատարակելու Ախալքաղում «Ախալ-Թէկէ» վերնագ- [illegible] լրագրի թղթակցի ասութեամբ, լրագրի հրատարակութիւնը հազիւ թէ իրագործուի, որովհետև Ախալքաղի իշխանութիւնը տեղական աստիճանաւորներից ոչ մինին գրաքննիչ չէ նշանակում:

—

Այս շաբաթուայ սկզբներում ժամանեց Թիֆլիս Թէհրանի աւստրիական դեսպան բարօն Գէկօղժէկը: Հինգ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՅՐԸ

(Պատկեր)

I.

Այս անցքը կատարուեց քանի մի տարի սրանից առաջ: Ես համարեա թէ պիտի աւարտէի №-ի մանկավարժական դպրոցը:

Ծննդեան տօներն էր:

Աշակերտուհիների մեծ մասը արձակուեցան, իսկ մնացեալները ի միջի այլոց և ես մնացինք դպրոցում, որովհետև գնալու տեղ չունէինք: Որքան աշխատում էինք ժամանակներս լաւ անցկացնել, սակայն ընդհակառակն, ժամանակը անցնում էր չափազանց լուռ և ձանձրալի—այնպէս որ ամենքս այժմ ազատութիւն էինք ցանկանում:

Նոր տարու նախընթաց օրը, երեկոյեան վեց ժամին, երբ մենք ընդհանրապէս պատրաստուել էինք դիմաւորելու Նոր-տարուն՝ ինձ կանչեցին տեսչուհու մօտ:

—Մարի, բոլորը արձակուել են, այնպէս որ ես գաղտնարանում ոչ ոքի վերակացու չը կարողացայ կարգել—ուրեմն դուք ընդունեցէք այդ պաշտօնը, ասաց տեսչուհին:

Հերթը իմս չէր, բայց որովհետև մեզանից հլու հնազանդութիւն էր պահանջվում—ես համաձայնուեցայ: Վերակացու կարգուելս մինչև անգամ ուրախացրեց ինձ, և այդ ժամանակ մի զոյգ արտասուք ընկան աչքերիցս: Ուրախացայ, որովհետև ես մի աղքատ օրիորդ էի և գաղտնարանում կարող էի քանի մի կոպէկ վաստակել: Բայց և տխրում էի, որովհետև պաշտօն ստանձնելս Նոր-տարու նախընթաց օրն էր և ես մինչև անգամ պիտի զրկուէի անցնելու այս գիշերը ընկերուհիներիս հետ, որոնք ինչպէս և ես, մնացել էին դպրոցում: «Իսկ միւսները երջանիկ են» մտածում էի ես, «Արձակուրդ են վայելում, նրանք ունին բարեկամներ, ծանօթներ, զանազան գեղեցիկ զբօսանքներ: Իսկ ես... չունիմ ոչ մի տեղ... ոչ ոք... բացի մի թոյլ և հիւանդոտ մօրից և որբ տասն տարեկան քրոջից, այն ես հեռու Պետերբուրգից... բայց ոչինչ, աՀա Աստուած կը տայ, գաղտնարանում մի բան կ'աշխատեմ և կ'ուղարկեմ նրանց մի որ և է բան... Այս ամենը միայն կէս տարի... իսկ յետոյ... յետոյ կ'ստանամ մրցանակը, ձեռք կը բերեմ գործնականութիւն և 'վերջ կը գնեմ նրանց աղքատութեանը: Գիշեր ցերեկ կ'աշխատեմ, քոյրս կ'առողջանայ—մայրս նոյնպէս... Աստուած... գոնէ չուտ լինի այս ամենը...»

Գաղտնարանի վերակացուների սենեակում նստած հիւանդներին սպասելս այդպէս էին ցնորում: Խփեց 10 ժամը: Բայց այս ի՞նչ բան է... ոչ ոք չէ գալիս: Միթէ ոչ ոք չը պիտի գայ... անցաւ դարձեալ մի ժամ... Նրա յետևից երկրորդը խփեց, վերջապէս 12 ժամը... անցնում էր վերջին մերթ ջերմ աննդ և մերթ սառն քըրտինք: Նախասենեակում պատահած ամեն մի չարժողութիւն գրաւում էր ուշադրութիւնս, իւրաքանչիւր վայրկեան սպասում էի զանգի ձայնին: Բայց ոչ ոք չը կար... Աստուած, ուղարկիր... վերջապէս ուղարկիր մի ոք, բացականչեցի ես և արձակեցի մի գառն հառաչանք: «Դժբախտութիւն... դժբախտութեամբ պիտի անցնեմ ամբողջ տարին» մտածում էի ես, սրբելով ձեռքերովս աչքիցս ողողուած արտասուքները» Ամբողջ տարին լացով պիտի անցնեմ...»

Յանկարծ լսուեցաւ մի սուր և չաստ զանգահարութիւն...

Վեր թռայ ինչպէս խելագար և մինչև անգամ զայրացած վազեցի դէպի կոչնակը: Դրսից լսվում էին չաստ և անկապ խօսքեր: Դուռը բացի, առաջս կանգնած էր մի բարձրահասակ պարոն, փաթաթուած թանգագին և օձիքը բարձրացրած մուշտակով: Նա իւր գլխարկը այնպէս խոր էր ծածկել, որ բացի ճակատը ծածկելուց, ծածկել էր նաև աչքերը: Անծանօթ պարոնի դէմքը միանգամայն աննկատելի էր:

—Շո՛ւտ, չուտ... մի ուչանաք... իսկ եթէ ոչ դժբախտութիւն... պէտք է տեղափոխել, ասաց անծանօթը:

—Ո՞րտեղ է:

—Այստեղ... կառքի մէջ... կարգադրեցէք... միայն առանց աղմուկի... խնդրեմ օրիորդ, առանց աղմուկի:

Ես սկսեցի կարգադրութիւններ անել և մի քանի վայրկեանից յետոյ գաղտնարանի ամենագեղեցիկ համարներից մէկում տեղափոխեցին անկողնը, փաթաթուած ամենաթանգագին սամոյրով: Տիկինը դողդոջուն ձայնով հառաչում էր: Նրան պարկեցրին մահճակալի վերայ: Երբ ամենքը բացի անծանօթից հեռացան, ես չտապով սկսեցի հանել նրա սամոյրը և զարմացմամբ նկատեցի, որ տիկինը հագած ունէր երեկոյթի գեղեցիկ հագուստներ—սեղմուած թանգագին կորսետով:

—Աստուած իմ... բացականչեցի ես:

—Շո՛ւտ, չո՛ւտ... միայն թաչկինակը երեսից մի հեռացնէք... ընդհատեց անծանօթը:

—Շնչառութիւնը կը ծանրանայ:

—Բացէք... բացէք... հառաչեց հիւանդը հեռացնելով թաչկինակը երեսից:

Նա 18 տարեկանից աւելի չէր: Քնքոյչ պայծառ դէմքը, մեծ և երկիւղած աչքերը, կիսախառն մազերը և վարդանման կիսաբաց շրթունքները, մի առանձին գեղեցկութիւն էին տալիս նրա ծաղիկ հասակին: Բայց արդեօք կարելի՞ էր մի այսպիսի տագնապելի ժամում կորսետով սեղմել կուրծքը:

Բայց ես ժամանակ չունէի նայելու նրան... իւրաքանչիւր րոպէն հաշուած էր...

—Ժամանակը չէ ներում, կոճակները բանալու... խկոյն կ'սկսուի... ժապաւէնը և կապը յետևից...

—Այո՛, կտրեցէք, կտրեցէք... խօսաց անծանօթը:

Ես վերցրեցի մկրատը և կտրեցի թանգագին զարդը:

Մի անհամբերութեամբ պոկեցի վերայից կորսետը և 'ի նչան հանգստութեան մի կիսահառաչանք դուրս ցայտեց նրա հրաչալի կրծքից:

—Օրիորդ, զգոյչ կացէք... աշխատեցէք չը հաչմեցնել... նրա կուրծքը... կերպարանքը... Այդ հարկաւոր է... Ես խնդրում եմ... փսփսաց ականջիս անծանօթը:

Ես համարեա չէի լսում, ես զբաղուած էի հիւանդով:

—Անհոգ եղէք... անհոգ եղէք, կըրկնեցի ես մեքենայաբար:

Հինգ րոպէից յետոյ արձակուեց մի ճիչ և նոր, փոքրիկ ծնած էակ յայտարարեց աշխարհին իւր գոյութիւնը:

—Տղայ է... տղայ, բացականչեց օգնականուհիս, կամենալով ուրախացնել:

—Ա՛խ... այդ միևնոյն է... դողդողալով պատասխանեց անծանօթը: Բայց 'ի սէր Աստուծոյ հոգացէք դրա

չաբթի, մայիսի 8-ին, դեսպանը դուրս գնաց Թիֆլիսից դէպի Բագու, որ այնտեղից գնայ Պարսկաստան։

—

Ոմն Ռւստովօլսկուց գողացել էին նրա ներքին փոխառութեան մի հատիկ տոմսակը։ Այդ մասին, ինչպէս գրում է «Нов. Вр.», նա ուր հարկն էր յայտնեց, բայց ո՛չ գողին գտան, ո՛չ տոմսը։ Տոմսի համարը գրած ունէր։ Վերջին տիրաժներից մինում, նա իմացաւ՝ որ իւր տոմսը տարել է 200 հազար րուբլին։ Դիմում է պետական բանկին և յայտնում է գործի եղելութիւնը։ Պետական բանկը պահանջում է տոմսակը, յայտնելով, որ առանց տոմսակի չի կարելի տալ տարած գումարը։ Ի՞նչ արած, յիշեալ պարոնը ճարահատեալ դատ է բանում բանկի դէմ պահանջելով 200 հազար րուբլի։ Նահանգական դատարանը, գումարի քանակութեան համաձայն, գործավարութեան հարկ է պահանջում մօտ 1000 րուբլի։ Դատախազը կարողութիւն չի ունենում վճարելու, և դատարանը թողնում է նրա գործը առանց քննութեան։ Մօտերումս պ. Ռւստովօլսկին խնդիր է տալիս դատարանին, որով խնդրում է իրեն չքաւոր համարել և դարձեալ շարունակել գործը։

—

Մայիսի 4-ին, Քիւրդամիր և Սագիր կոչուած երկաթուղու կայարանների մէջ, ինչպէս հաղորդում է «Кав.» լրագիրը, երկաթուղու գծի պահապանը կալանաւորել է մի 12 տարեկան տղայի, որ քանդելիս է եղել գծի (րէյլսի) պտուտակները (винтъ)։

—

«Հայրենիք» ամենօրեայ թերթը լըսում է, որ «Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրը Վարչութեան որոշմամբ պաշտօնագիր մը պիտի բերէ Ազգ. ժողովոյ առաջարկող, որ Ազգ. ժողովը չը [illegible] վերջերը՝ ինչպէս կը տրամադրէ ներքին կանոնագիրը, այլ իւր նիստերը շարունակէ մինչև որ օրակարգին մէջ գտնուած խնդիրներն, ինչպէս նաև վարչութեան բերելիք տարեկան ելևմտացոյցը քուէարկուին և վերջնապէս կարգադրուին։ Իսկ այնուհետև Ազգ. ժողովոյ նիստերը դադրին համաձայն Սահմանադրութեան, որ կը տրամադրէ երկու տարին անգամ մը բանալ Ազգ. ժողովը և երկու ամիս շարունակել նիստերը, ՚ի բաց առեալ կարևոր պարագաներ, յորս բացառաբար Ազգ. ժողովոյ գումարման հարկ կը տեսնուի»։

—

Շաբաթ, մայիսի 10-ին երեկոյեան Թիֆլիսի ժողովարանում համերգ (կօնցերտ) էր։ Ֆրանսիայից նորեկ օր. Ասլամազօվա (սա հայ է) երգում էր։ Որքան յաջողութիւն է ունեցել այդ երեկոյեան օր. Ասլամազօվան չը գիտենք, բայց հաւանական է՝ որ յաջողութիւն ունենար, բստ որում վերջին տարիներումս այն ամեն (հայ ծագումով) օրիորդները, որոնք Եւրոպա են գնում, վերադառնում են Կովկաս անպատճառ արտիստ դառած։ Աւելի առաջ վերադարձողները՝ փիլիսոփայ մանկավարժներ էին։

—

ԳԱՆՁԱԿԻՑ մեզ գրում են. — Մօտերումս շրջակայ գիւղերում կարկուտ եկաւ և մեծ վնասներ պատճառեց գիւղացւոց արտերին և այգիներին։ Կարկուտի քանակութիւնը այնքան շատ էր, որ ձիւնի պէս սպիտակ սաւանով ծածկել էր սարերի լանջերը և գագաթները։

—

ՆՈՅՆ ՏԵՂԻՑ. — Տեղւոյս Թիւրքերի մէջ մարդասպանութիւնը սաստիկ տարածուած է։ Մօտերումս Բ ա ղ մ ա ն - լ ա ր կոչուած Թաղում Թիւրքի մինը սպանեց գիմնազիօնի մի Թիւրք աշակերտի։ Սպանութեան պատճառը լինում է այն, որ սպանող Թիւրքը նըշանուած է լինում մի օրիորդի հետ, իսկ վերջինի հայրը իւր աղջկանը տալիս է ուրիշին։

Առաջին ուղողը երբ այս լսում է, ամեն հնարք գործ է դնում ձեռք բերելու օրիորդին, բայց զուր են անցնում, ուստի վճռում է վրէժ առնել։ [illegible] իւր հակառակորդին մէկ գիմնազիօնի աշակերտի հետ և դարան մտած տեղից խոկոյն արձակում է հրացանը և փոխանակ իւր ցանկացած մարդուն խփելու, խփում է գիմնազիօնի խեղճ և անմեղ աշակերտ՝ ճակատին և տեղն ու տեղը սպանում։

—

Տեղական «Нов. Обоз.» Թերթի յայտարարութիւններից իմացանք, որ հայհուեաց բարեգործ. ընկ. ընդհանուր ժողով և ապագայ հայոց ներկայացումներ գլուխ բերելու համար ժողով է տեղի ունենալու։ Տեղեկութիւններ հաւաքելով իմացանք, որ հայուհեաց բարեգործ. ընկերութիւնըն ընդհանուր նիստում իւր գործունէութեան հաշիւն է տեսնել և վարչութեան համար նոր ընտրութիւններ արել, իսկ հայոց Թատրոնի համար եղած ժողովում ապագայ ներկայացումները կառավարող վարչութեան համար լրացուցիչ նոր անդամներ են ընտրուել։

Այդ երկու բարենպատակ ընկերութիւնների գործունէութեան և ներքին կազմակերպութեան հետ ծանօթ չը լինելով, չենք կարող ասել թէ որքան օգտաւէտ են դրանք, միայն այսքանս գիտենք, որ դրանք հայոց լեզուի տարածման գործին ամենևին նպաստաւոր չեն։

—

ՂԱՐՍԻՑ մեզ գրում են. — Անցեալ օրերում մի գիւղացի սայլով Ղարսայ գետը անցնելիս, կինը և երեք որդիքը սայլի վերայից Թափվում են ջուրը և խեղդվում։

—

ՆՈՅՆ ՏԵՂԻՑ. — Հոռոմոսու վանքին պատկանեալ 700 օրավար հողերի մասին մի տարօրինակ վէճ է ծագել տեղւոյս Առաջնորդի և յիշեալ հողերի կապալառու պ. Սամսոն Բաբաջանեանցի մէջ։ Կապալառուն գրաւոր ստացականներով ապացուցանում է, որ յիշեալ հողերի հարկը մինչև վերջին տարին վճարել է, իսկ Առաջնորդը պատասխանում է, թէ չի ստացել։ Այժմ գործին միջամտել է Սինօդը, տեսնենք քննութիւնը ինչպէս կը վերջանայ։

ՅԱՐԳԵԼԻ ՊԱՐՈՆ ԽՄԲԱԳԻՐ

—

Ներկայ մայիսի 8-ին, համար 31. հրատարակուած էր «Մեղու» լրագրի մէջ մէկ յօդուած «Հայկունի» ստորագրութեամբ, որ չեզուած և Թիւրուած լինելով քննադատութեան հիմնաւոր կանոններից, Թողնում է ինձ և իմ գրած քննադատութեան յօդուածն, որ հրատարակուած էր այս ամի «Նոր-Դար» հանապազօրեայ օրագրի մէջ № № 50 և 51։ Այդ Հայկունին չը հասկանալով իմ գրած քննադատութեան բուն էութիւնն, յարձակվում է ուրիշ անձնաւորութիւնների վերայ։ Եւ ըստ որում վերոյիշեալ իմ գրած քննադատութեամբ յօդուածը դեռ ևս շարունակվում է և չէ վերջացած, վասնորոյ և ես պէտք է սպասեմ ցվերջանալն, ու յետոյ պատասխանեմ. այժմ իմ այս նամակիս միակ նպատակն է մէկ կէտի վերայ խօսիլ, այսինքն, եթէ ես այժմ Թողնելով Հայկունուն, սկսեմ յարձակուիլ «Մեղու»-ի պ. խմբագրի վերայ, նոյն Հայկունու գրութեան համար, արդեօք պ. Սիմէօնեանցը ինչ կարծիք պիտի ունենար իմ մասին և ինչ պիտի ասէր և գրէր իմ վերայ։ Զարմանալի է, որ պ. խմբագիր Սիմէօնեանցը, Թոյլ է տուել տպել իւր լրագրում մի այդպիսի յօդուած, ուր նա սկըսել է սանձարձակ յարձակուիլ մէկ խմբագրի վերայ, որ այս գործումն երբէք մասնակից չէ, քանի որ քննադատութիւն գրողն ես եմ։ Այսպիսի յարձակումները որքան օգտաւէտ են գործին, Թողնում եմ պ. Սիմէօնեանցի և միւս խմբագրերի լուրջ և արդար դատողութեան։

Իսկ ինչ որ պ. Հայկունին խօսում է իմ յօդուածի ուշ հրատարակելու համար, ասեմ և լրջութեամբ խոստովանիմ, որ իմ ձեռագիրը գոլով սաստիկ չաղագիր և դժուար ընթեռնելի, իմ խնդրանօք «Նոր-Դար»-ի պ. խմբագիրը վերադարձրեց ինձ, և ես հանդարտութեամբ պարզագրելուց յետ, վերադարձրի նրան, թէև դարձեալ դժուար ընթեռնելի, որև սկսեց մի կերպ տպել տալ։ Այժմ պ. Հայկունին անկարող գոլով որև իցէ փաստով հերքել իմ քննադատութիւններն, սկսել է զանազան բաներ յերիւրել և իրեն համար նուէթեր չինել ու Դօն-Քիշօտի պէս ջաղացներ դէմ կռուել։

Յարգելի պ. խմբագիր, խնդրում եմ ձեր ներողամտութիւնը, որ իմ պատճառով զուք կրում էք այդպիսի անհիմն մեղադրանքներ։ Անբեկանելի յուսով սպասեմ չը զլանաք տեղաւորել ձեր պատուական օրագրի մէկ անկիւնում այս համառօտ նամակս։ Ընդունեցէք պարոն, իմ խորին ակնածութիւնս, որով և մնամ...

Գալուստ Շերմազանեան

12 մայիսի Թիֆլիս

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՂԱՐԱՍՈՒ-ԲԱԶԱՐ 27 ապրիլ. — Երբ տեղւոյս երիտասարդները ձայն բարձրացրին մեր հասարակական գործերի աննախանձելի դրութեան մասին և միջոցներ էին առաջարկում դրանց բարձրացնելու համար՝ չափազանց կասկածելի էր երևում մեր գործողներին այդ. նրանց Թւում էր, Թէ իրենց գործադրած միջոցներն ամենաօգտակարն ու միակն են՝ որ կարելի է անել տեղական պէտքերին համապատասխան — նրանք աւելի լաւը չէին տեսել. և ահա այս վերջին հանգամանքն է՝ որ մասամբ Թեթևացնում է նրանց մեղքերը։ Բայց ինչ անուն կը տաք այն մարդուն, որ գիտութեամբ իւր ՝ տգէտ է ցոյց տալիս, իրար է խառնում բոլոր հաշիւները՝ — որպէս զի պտուղ չը լինի կանոնաւոր հաշիւ տալ — եթէ ոչ ժողովրդին՝ գոնէ իւր փոխանորդին, Անցնինք բուն խնդրին. Բանն այն է որ ցոյց տալու համար, Թէ կարելի է՝ աւելի լաւ դրութեան հասցնել գործերը — եթէ միայն բարի ցանկութիւն լինի, տեղւոյս երիտասարդներից պ. Յ. Պ — ցը, յանձն առաւ վարելու աղքատների գանձանակի հոգաբարձութեան փոքրիկ, բայց դժուար պաշտօնը. և արդարև արաւ այն՝ որից աւելին պահանջելն անգամ անկարելի է մեր ներկայ հանգամանքներում. — ա. Նրա կարգադրութեամբ վերջացաւ այն տգեղ սովորութիւնը, որ մեր աղքատներից շատերը շաբաթ օրը տուն էին գալիս խանութէ խանութ և ողորմութիւն խնդրում, դրա փոխարէն հասատեց մի շարժական գանձանակ որ ժամկոչը, շաբաթը մի անգամ, տուն էր ածում (և դեռ շարունակվում է) հայ խանութներում. սա էլ մի մարդասիրական գործ է այդպիսով մի քանի համեստ և ամօթխած աղքատներ ազատուեցան ակամայ կոպէկներ մուրալու անհրաժեշտութիւնից և բազմատեսակ հայհոյական և վիրաւորիչ խօսքեր լսելու վայելչութիւնից և այլն բ. ի մօտոյ տեղեկանալով մեր աղքատ ընտանիքների դրութեան՝ իւրանքանչիւրին իւր անհրաժեշտ կարօտութեան համեմատ նշանակեց ամսական նպաստ — տարուայ եղանակներին համապատաս-

—

մասին, որ վատ հետևանք չունենայ... Նրա կուրծքը...

— Ամեն ինչ կ'անեմ... հանգիստ եղէք... պատասխանեցի ես — շրջելով հիւանդի չուրջը։

Նա պառկած էր անշարժ — ինչպէս մեռեալ։ Անծանօթը նշանով յայտնեց, տեղափոխեն երեխային հարևան սենեակը և օգնականուհիս դուրս տարաւ երեխային։

— Ո՞վ... հարցրեց հիւանդը... բանալով աչքերը։

— Միթէ նոյնը չէ... տղա՞յ թէ աղջիկ... անծանօթը քարէ կարկուտի նման վրայ էր տալիս ֆրանսերէն լեզուով։

Հիւանդը անհամբերութեամբ աչքերով հետևում էր անծանօթին և երեխային։

— Ցոյց տուէք նրան, ասաց տիկինը...

— Mais...

— Ցոյց տուէք... երեխային, արդէն դրականապէս ասաց տիկինը։

Անծանօթը հրամայեց բերել երեխային և մի անբաւական հայացք ձգելով երեխայի վերայ, քաշուեց մի անկիւն։

Հիւանդը տեսնելով երեխային — մի ուրախ ժպիտ արձակեց — քանի մի անգամ համբուրեց, սեղմեց կրծքին... նորից համբուրեց և երկու խոշոր արտասուք հոսելով նրա այտերի վերայից — ընկան երեխայի վերայ։

— Դէհ բաւական է, ասաց անծանօթը բարկութեամբ։ Օրիորդ, տարէք երեխային...

Ես խոկոյն հարկաւոր հրահանգներ կը տամ ձեզ։

Ես վերցրի երեխային, յանձնեցի օգնականուհուս և շուտով վերջացնելով հիւանդի հետ ունեցած գործս, սաստիկ յոգնածութիւնից մի ծանր շունչ քաշեցի և նայեցի անծանօթին հարցական ձևով։ Նա դարձեալ փաթաթուած էր մուշտակի մէջ, դարձեալ նրա կերպարանքը չէր երևում։ Միայն այժմ աւելի քաղաքավարի էր վարվում։ Խօսակցութեան ժամանակ ձայնը ցած, հաւասար և մեղմ էր։

Սա միանգամայն այն մարդը չէր, որը կէս ժամ առաջ այնպէս անկապ կերպով խնդրում էր ինձ, անմիջապէս պահել ծննդաբանի գիրքը։

— Որ դուք ծածուկ պէտք է պահէք, ինչ որ այստեղ տեսնելու էք եղել, այս առանց իմ ասելու անգամ յայտնի պիտի լինի ձեզ. սկսեց անծանօթը հպարտութեամբ և ոտից գլուխ զննելով ինձ. — Եւ դուք գիտէք ինչի կ'ենթարկուէք հակառակ դէպքում...

«Pardon, այս անհրաժեշտ է», ասաց նա անտեսելով արհամարհական հայացքս։ «Երկրորդ, ես յոյս ունիմ, որ այնքան բարի կը գտնուէք, որ ինքներդ անձամբ կը տանէք երեխային որբանոցը, որտեղից և կը բերէք ինձ ապահովութեան Թուղթ.

Անծանօթի վերջին խօսքերից հիւանդը դողաց և աչքերը բացեց, անծանօթը աչքի տակից նայեց նրան և իբր չնկատելով նրա շարժմունքը անխռով ձայնով շարունակեց։

— Երրորդ, վաղը ինչ է որ պատահելու լինի՝ հիւանդը այստեղից պիտի հեռանայ, ուստի, խնդրում եմ, ամեն միջոց գործ դրել — նրա ոյժերը վերականգնելու. Հաւատացած կացէք, որ ձեզ կը վարձատրեմ աւելի շատ, քան թէ դուք կարծում էք։

Իսկ այժմ խնդրում եմ ձեզ, Թոյլ տալ մեզ քանի մի րոպէ միայնակ մընալ և Թեթևակի նշան տալով ուղղուեց դէպի հիւանդը։

Ես դուրս գնացի հարևան սենեակը, չափազանց յոգնածութիւնից, Թեքուեցայ սեղանի վերայ։ Գլուխս այրվում էր, մաքերս չփոթվում էին... ես զգում էի ֆիզիքական սարսափելի յոգնածութիւն... Ես երկար ժամանակ լարուած դրութեան մէջ լինելով, կազմուածքս Թուլացել էր և պահանջում էր գոնէ մի փոքր հանգստութիւն։

Օգնականուհիս խաղում էր երեխայի հետ, ես աչքերով մեքենայաբար հետևում էի նրան. երևակայութեանս միջից անցնում էին զանազան ցնորական պատկերներ։ Երիտասարդ, համարեա դեռահաս ծննդաբերի մանկական մաքուր և անկեղծ դէմքը, նրա մըտատանջութիւնները երեխային կորցնելու մասին, անծանօթի խնդիրը ծընողականի զեղեցութիւնը պահպանելու և յետոյ նրա սառն արհամարհանքը դէպի երեխան, ահա, այս բոլորը մինը միւսի յետևից անցնում էին բորբոքուած երևակայութեանս միջից։

— Մարիա Իվանօվնա, ո՞ւր պէտք է տանել, հարցրեց օգնականուհիս, փաթաթելով երեխային վերմակի մէջ։

— Չը գիտեմ, ոչինչ չը գիտեմ, պատասխանեցի ես, չկամենալով շարունակել խօսակցութիւնը...

— Բայց ինչ գեղեցիկ մայր... ճիշտ հրեշտակ է, շարունակեց օգնականուհիս։

Այս միջոցին անծանօթը երևաց դռների մէջ և նշանով հրաւիրեց ինձ մտնել հիւանդի սենեակը։

Ես մտայ։

— Ես գնում եմ... առաւօտեան մօտաւորապէս 11 ժամին կը գամ դարձեալ։ Չը մոռանաք ինչ որ ասացի... իսկ այժմ Թոյլ տուէք շնորհակալութիւն յայտնել ձեզ։

Եւ նա բանելով ձեռքս, դրեց մէջը Թղթադրամ։

— Հարկաւոր չէ... Շնորհակալ եմ։

— Խնդրեմ, յետոյ աւելի կը վարձատրեմ... Եւ չը նայելով ինձ մօտեցաւ հիւանդին, համբուրեց նրա ձեռքերը և շտապով դուրս գնաց։

Հազիւ փակել էի դուռը նրա յետևից, երբ յանկարծ հիւանդը նստեց անկողնի վերայ և աղերսանքով մեկնեց իւր ձեռքերը դէպի ինձ և մի ճնշող ժպիտ արձակելով ասաց.

— Այստեղ բերէք երեխային... բերէք խնդրում եմ։ Նա չի իմանայ։

Ես մօտեցայ նրան։

— Ի՞նչ էք անում, պարկեցէք... միթէ կարելի է վերկենալ։

— Այո՛, չի կարելի, այդ ես գիտեմ... Այո՛... բայց տուէք... տուէք խնդրեմ... տուէք որդուս, ասաց նա արտասուալից աչքերով։

Նա միշտ ցնցման մէջ էր, նրա դէմքը ծածկուած էր կարմիր բծերով, աչքերը ջերմ կերպով վառվում էին և ես վախենում էի բորբոքումից...

— Կը բերեմ... ամեն ինչ կը կատարեմ, միայն հանգիստ պարկեցէք... Ես գնացի երեխային բերելու։

Երբ ներս բերի... յանկարծ վեր Թըռաւ, այնպէս որ եթէ ես մօտ չը վազէի նա ուղղակի կը ցատկէր անկողնից գիմաւորելու ինձ։

— Իմ... իմ... իմ Թանգագին... գգվում էր նա, համբուրելով նրան։ Աստուած... բաժանուել սրանից ընդմիշտ... Ոչ, ես ամեն ինչ կը ձգեմ... ամեն ինչ կ'անեմ եթէ նրանք կը համարձակուեն պահանջել. Նրա աչքերը կատաղութիւնից փայլում էին, բայց յանկարծ կանգ առաւ և վախեցած նայեց... կարծես մի կամ յիշելով։ — Անկարելի է, անկարելի... ասաց նա Թոյլ ձայնով և արտասուքները հեղեղի նման Թափվում էին նրա հրաշալի աչքերից։

(Կը շարունակուի)

խան. աւելորդ է ասելը, որ սա մեծ գոհունակութիւն պատճառեց մեր աղքատ եղբայրներին... գ. բանից «ել և մըտիր» կանոնաւոր մատեան և դրան կից տպագրուած անդորրագրեր և այլն և այլն։ Ինչպէս տեսնում էք, գործը բաւական կանոնաւորել էր և աղքատներին պիտոյքն էլ ըստ կարելւոյն հոգացւում էր. և ահա, տարուայ վերջին (1884—1885 մայիս), աղքատաց մ ը շ տ ա կ ա ն զատարկ արկղում, ի մեծ զարմանս ամենքին, մնում է հարիւր յիսուն վեց րուբլի (156 ր.) զուտ դըրամագլուխ. սա փոքր գումար չէր մեր աղքատ և ընդամենը 50—60 տուն հայերի համար...ահա ինչ կարող է անել կանոնաւոր գործը, և եռանդը և բարի ցանկութիւնը։

Բայց դժբաղդաբար գործը այդտեղ էլ կանգնեց...կամ աւելի լաւ է ասել, բոլորովին յետ, իւր նախկին դրութեան գնաց։ Բանը այն է, որ պ. Ց. Գ—ցը, չը նայելով հասարակութեան խնդրանաց, իւր անձնական գործերի պատճառով ստիպուած էր հրաժարուելու իւր պաշտօնից. նա գրեց իւր մի ամեայ գործունէութեան հաշիւը և ներկայացրեց հասարակութեան, որի հետ և բուն մատեանը—համեմատութեան և թերահաւատների կասկածանքները փարատելու համար։ Ահա մի գործ, որ մենք, և ոչ իսկ մեր նախորդները տեսել էինք երբէք։

Պ. Ց. Գ-ից յետոյ գործերը ընկան Ա. Մ.-ի ձեռքը... ինչ եղաւ, ինչ չեղաւ—չգիտեմ. և չեմ էլ կարծի՛ որ բացի իրենից մինը գիտենայ. միայն գիտեմ այս, որ այդ օրից յետոյ, աղքատները կըրկին սկսան գոնէ դուռ մուրալ, մինին ու միւսին—թէ նամակով և թէ անձամբ—դիմել օգնութիւն, պաղատելով, *) ճանապարհորդ օտար եղբայրակից վանեցիներ և Ալաշկերտցիներ անօգնական մնացին **)... մի խօսքով ամենայն բան խանգարուած էր, իւրաքանչիւր ոք գանգատւում էր նոյն և այլն, թէև գանձանակի աղբիւրները նոյնն էին, ձմեռը մեղմ էր, և վերջապէս կար 156 րուբլու տոկոսը կամ գոնէ պիտի լինէր. (ի պատիւ Ա. Մ-ին պէտք է ասել, որ նա շատ լաւ է հասկանում այդ և կարելի է ասել, առանձին մի տաղանդ ունի տոկոսով փող հայթայթելու արհեստի մէջ...) և վերջապէս եղան մինչև 25 ր. նուիրողներ աղքատաց գանձանակին... Բայց ո՛վ զարմանայ. անցնում է տարին, գալիս է 86-ի զատիկը և յանկարծ ինչ տեսնես... մենք՝ որ տեսնում էինք աղքատաց նեղութիւնը, լսում նրանց տրտունջները—այդ վերագրում էինք Ա. Մ-ի դրամագլուխը աւելացնելու չափազանց մեծ եռանդին, մենք՝ որ յոյս ունէինք դրամագլուխը այնքան աճած տեսնելու, որ դրանով կարելի լինէր, օրինակ, մի գիւղաչաք գնել և այդ պիտով աղքատաց մի հաստատ եկամտի աղբիւր ունենալ, մենք՝ որ արդէն լիայոյս էինք գործի հաստատ հիմքի վերայ դրուած լինելուն... յանկարծ, աղքատաց նորընտիր հոգաբարձու մեծ. պ. Մ. Պ-ը ստանում է անկարգ-անկանոն մատեան. բարձի թողի արած անդորրագրեր, մի գանձանակ, որի մի անկիւնում, Աստուածային նախախնամութեան առանձին մի շնորհով մնացած... չորս րուբլի և չ'գիտեմ քանի կոպէկ և կէս՝ բայց ոչ մի հաշիւ։ Երևակայեցէք մեր դրութիւնը. ինչ անես այդպիսի մի մարդու... Աստուած իմ, ուր է գոնէ մեր անբաղդ աղքատների 156 ր. աւելորդը հարկաւոր չէ, ցոյց տուէք դրամագլուխը լոկ...Ահա մի

*) Փաստեր շատ կան. **) Յիշում եմ մի վանեցի (մի ժամանակ ճեմարանում էր ծառայում), որ իւր կորած որդուն որոնելու էր եկել այս կողմերս և աղքատաց գանձապահի տուներն ընկած՝ Սիմֆերոպոլ երթալու ճանապարհածախս էր խնդրում (ձմեռ էր) բայց մի լաւ ուշունցից և հայհոյանքից զատ ոչինչ չ'ստացաւ։

մարդ, որ թշուառներին ափոփելու և հասարակութեան բարեսրտութեան ու ողորմածութեան պտուղը կարօտներին բաշխելու է կոչուած... Է՛հ, միթէ իրաւունք չունէ՞ր մեր աղքատը, երբ բազարի մէջ Ա. Մ-ի ետևից կանչում էր. «Սեւն սապոն ինչ անէ, խեւն խրատ»։

Յոյս ունենանք, որ աղքատաց գանձանակի ներկայ հոգաբարձուն կաշխատի կորուստը վերադարձնել և բարեկարգել նրանց դրութիւնը... Պատահական աղբիւրների վերայ յուսալ բոլորովին կարելի չէ, պէտք է մի հաստատ եկամուտ ունենալ նրանց ափոփելու և հաց ու փայտ տալու համար։ Բայց ամենից լաւ միջոցը աղքատութեան առաջն առնելն է։

Միւս անգամ կաշխատեմ միջոցների մասին խօսել։ Մ. Պ.

—

Ց. Գ. Անցեալները առիթ ունեցանք տեսնելու մեծ. պ. Ի. Տ. Ե-ի հաշուատեսներին ներկայացրած եկեղեցական փողերի հաշիւը. մենք որովհետև մի քանի անգամ արդէն առիթ ենք ունեցել մեր նամակներում այդ մասին յիշելու, ուստի արդարութիւնը պահանջում է, որ այդ ճիշտ տեղեկութիւնները յայտնէինք ընթերցողներին, բայց ցաւում ենք, որ այժմ չենք կարողանում կատարել այդ—հաշիւները չ'կայ ձեռներումս. միայն առ այժմ այսքանս կարող ենք ասել, որ փողերի մեծ մասը արդէն տրուած են բանկ, իսկ մնացածներն էլ կամաց-կամաց տրվում են. և եթէ մինչև այսօր ուշացել է և բոլորը չեն տրուած բանկ, պատճառը այն է՝ որ փողերը տրուած լինելով զանազան անձինքներին շահեցողութեան՝ ժամանակամիջոցներն էլ զանազան են, ուստի անհնար է միանգամից բոլորը հաւաքել, բայց հաւատացած ենք, որ քիչ ժամանակամիջոցից յետոյ ամեն բան կարգադրուած կը լինի համաձայն 1885-ի նոյեմբերի 13-ին № 965-ով կոնսիստորիայից տրուած օրինաց ԺԱ. հատորի 1023 յօդուածի հիման վերայ։ Մ. Պ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ։ «Independ Healde» լրագրին Լոնդոնից գրում են, թէ վերջին օրերի երեկի և կարևոր դէպքերից մինը ուլստերեան բողոքականների առաջնորդ Ջօնստոնի ճառն է։ Այդ բողոքականները վախենում են Դուբլինում պարլամենտական կառավարութեան և պարլամենտ հիմնուելուցը. Ջօնստոնը, ինչպէս և նրա բարեկամները, չը բաւականանալով հաստատելու, թէ իրլանդական բողոքականները աւելի շուտ կը սկսեն քաղաքային պատերազմ քան թէ կը համաձայնուեն ընդունելու Պարնելլի իշխանութիւնը, այլ նաև յայտնեց, թէ անգլիական զօրախմբից աւելի քան հազար սպաներ կը հրաժարուեն պաշտօնից, որ առաջնորդեն ապստամբող Ուլստէրին, եթէ միայն հաստատուի և սահմանուի պարլամենտը։ Ջօնստոնը, 'ի միջի այլոց ասաց, թէ այդպիսի շարժման զօրախմբի մէջ առաջին օրինակը կը տայ ուլսթըրցի և Արաբի-փաշայի յաղթող գեներալ Վ.օլսլէյը. Իրլանդական ճարտասանի այս ճառը սաստիկ տպաւորութիւն արեց։ Երկու լրագիրներ իրենց լրատուներին ուղարկեցին գեներալ Վ.օլսլէյի մօտ, որ իմանան թէ իրաւ է, որ նա մտադիր է թողնելու իւր պաշտօնը և գնալ առաջնորդելու անգլիական պարլամենտի վճռի դէմ ապստամբողներին։ Գեներալը չ'ընդունեց լրատուներին։ Չիցէ թէ լրատուներին չ'ընդունելովը նա կամեցաւ ցոյց տալ, թէ Ջօնստոնի հաստատութիւնները ծաղրալի են և արժանի չեն հերքման, կամ թէ չէ ինքը չը կարողացաւ նրանց հերքել։ Այդ յայտնի չէ։ Հաստատ է միայն այն, որ Ջօնստոնի խօսքերը մեծ շփոթութիւններ յարուցին։

—

ՖՐԱՆՍԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ։ Վերջին ժամանակներումս գերմանական մամուլը նորից սկսեց բողոքներ և աղաղակներ բառնալ Ֆրանսիական պատերազմասիրութեան դէմ, որ իբր թէ ուղղած է Գերմանիայի դէմ և որը մի առ ժամանակ ինչ դադարել էր, իսկ մօտերումս յանկարծ նորոգուեցաւ։ Սակայն պիտի ասել, որ այս անգամ առաջին աղաղակները բարձրացրեց Ֆրանսիական մամուլը։ Գործը սկսուեցաւ նրանով որ «Journal des Débats» լրագիրը յունական հարցի առթիւ խիստ կերպով յարձակուեցաւ Բերլինի մինիստրութեան վերայ, ուղղակի յայտնելով, թէ պետութիւնների բռնած դիրքը արևելքում, մանաւանդ Գերմանիայինը գրգռիչ և՛ ստիպողական է։ «Եթէ պետութիւնները, գրում է յիշեալ լրագիրը, համոզուած էին, որ Յունաստանը չի յարձակուիլ Թիւրքիայի վերայ, ուրեմն ինչո՞ւ սպառնագիր ուղարկեցին նրան և սկսեցին պաշարումը»։ Լրագրի կարծիքով, այդ բոլոր ցոյցերը ուղղած էին, ոչ թէ Յունաստանի դէմ, այլ Ֆրանսիայի և նպատակներն էր խլել վերջինից սկզբունքի մի մասը և ցոյց տալ իբր թէ Յունաստանը զիջումն է անում ոչ թէ Ֆրանսիայի խորհուրդներին, այլ Եւրոպայի հրամաններին։ Յետոյ շարունակում է «Journal des Débats»-ը և ասում է, թէ յունական հարցում Գերմանիան կամեցաւ ստորացնել և առանձնացնել Ֆրանսիային և յիշեցնել նրան, որ նա չը պիտի մոռանայ վարձատրութիւն ստանալու մասին։ Այս առթիւ լրագիրը խորհուրդ է տալիս Ֆրանսիային չը ներհել և անհոգ չը մնալ։ Պարիզի ուրիշ լրագիրներն էլ խստութեամբ յարձակուեցան Գերմանիայի քաղաքականութեան դէմ։ Այս բոլոր յարձակմունքներին իսկոյն պատասխանեց գերմանական «Kreuz—Zeit» պաշտօնական լրագիրը, տպելով իւր էջերում ֆրանսիական պատերազմասիրութեան դէմ մի սպառնալի յօդուած, մեղադրելով այդ պատերազմասիրութեան մէջ և այնպիսի անձանց, ինչպէս են պատերազմական մինիստր Բուլանժէն և Շալօնի եպիսկոպոսը։ Յօդուածի հեղինակը խորհուրդ է տալիս Վ.օգէզ լեռների այն կողմը բնակող պարոններին շատ չը բանալ իրենց բերանները և փորձի չ'ենթարկել գերմանական համբերութիւնը։

—

ԹԻՒՐՔԻԱ։ «Polit. Corresp.» լրագրին Սկիւտարից հաղորդում են, թէ մօտ օրերումս Դուրացցօից բերին այնտեղ խիստ հսկողութեամբ, Գէորգի Պան և Սիչ Մարգերիտ ազգանունով երկու թրքահպատակ վաճառականներին։ Երկու կալանաւորները մեղադրվում են նրանում, որ շարժումներ էին յարուցանում միացնելու Ալբանիան Յունաստանի հետ և թրքական իշխանութեան դէմ հակառակ պրօպագանդա տարածելու. գաղտնի մամուլժողովի անդամներ էին։ Ասում են, որ շատ ժամանակում կը բերեն Դուրացցօ և ուրիշ անձինքներին, որոնք մեղադրվում են նոյն յանցանքի մէջ, ինչպէս երևում է մի քանի ժամանակից 'ի վեր տեղական իշխանութիւնները վճռել են եռանդուն կերպով մարտնչելու յիշեալ շարժումների դէմ։ Այսպէս, մի քանի օր սրանից առաջ ընդհանուր նահանգապետը կանչեց Սկիւտար Հանի-Բէյ անունով մի երիտասարդի, որ պատկանում է ալբանիական հին ազնուական ցեղերից մինին, այն նպատակով որ նրա Աթէնքում լինելու համար բացատրութիւն պահանջէ նրանից։ Լուրեր են տարածուել, որ Հանի-բէյը, մի տարուց աւելի մնալով Աթէնքում, մեծ ընդունելութիւն ունեցաւ Գէորգ թագաւորի կողմից և խոստացաւ թագաւորին ամեն ճիգ գործ դնել միացնելու Ալբանիան Յունաստանի հետ։ Ներկայումս Հանի բէյը գտնվում է Սկիւտարում։ Նրան մեղադրելու պատճառն եղաւ այն փաստը, որ սրանից մի քանի ժամանակ առաջ եկաւ Ալբանիա յունական արտաքին գործերի մի նախարութեան մէջ ծառայող մի աստիճանաւոր, իբր թէ վերաքննելու յունական դեսպանութիւնը, բայց իսկապէս նա բնակվում էր Դուրացցօյում և Հանի-բէյի օգնութեամբ, պատրաստում էր կազմակերպելու մի յեղափոխական մամուլժողով։ Սկիւտարում սպասում են, թէ ինչ հետևանք կ'ունենայ այդ գործը։

—

Յունական հարցում Ֆրանսիայի քաղաքականութեան մասին «Temps», «Justice» և այլ լրագիրները հետևեալ բացատրութիւններն են տալիս։ Այդ լրագիրների ասութեամբ, Ֆրանսիան առանձին գործելով, բոլորովին մտադրութիւն չունի ընթանալու հակառակ «Եւրոպական պետութիւնների», այլ միայն թէ՛ նա չէ կամենում միանալ այնպիսի պետութիւնների հետ, որոնց ղեկավարը և առաջնորդը իշխան Բիսմարկն է։ «Եւրոպան» յիշեալ լրագիրների ասութեամբ, հետևում է միայն Բիսմարկին, իսկ Ֆրանսիան պարտաւոր է պաշտպան հանդիսանալու ճնշուած ազգերի ազատութեանը և ոչ թէ «Բիսմարկեան» ուղղակի և կողմնակի շահերին։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ստորերկրեայ հսկայական աշխատութիւն.— Ներկայումս աւստրիական Պեշտ քաղաքում շարունակվում են մի ստորերկրեայ հսկայական ձեռնարկութեան աշխատութիւնները, փորում են արտեզեան ջրհոր և արդէն հասել են 1000 ոտնաչափ խորութեան։ Ջրհորից խփում է տաք ջուր 60° (ցելսիուսի) ջերմութեամբ։ Շարունակ փորելով ջրհորը, կամենում են հասնել ոչ թէ միայն եռման աստիճանին, այլ նաև դուրս բերել ջրային շոգիներ։ Ինչպէս տաք ջուրը, նոյնպէս և շոգիները կամենում են բաժանել քաղաքի մէջ տներում և այլ արդիւնաբերութիւնների գործարաններում գործադրելու համար։ Մեքենաները կը շարժուին ստորերկրեայ շոգիներով։ Այդ աշխատութեան համար քաղաքը փոխառութիւն է արել 400 հազար րուբլի։

⁂

Միլլիօնաւոր նուիրատուութիւն։ Ֆրանսիական «Chronique des arts»-ը հաղորդում է, թէ մի նկարչի կնոջ, Շեպավարդ անունով մի այրին Պարիզի նկարչական ակադեմիային երեք միլլիօն ֆրանկ է նուիրել։ Լրագիրը նկատում է, որ այսպիսի մի մեծ գումար երբէք չէ նուիրուած յօգուտ ակադեմիայի։

⁂

Օդով լի գրքեր, ձեռնափայտեր և կալոշներ։ Ոգելից ըմպելիքներ ծախելը խստութեամբ արգելուած է հիւսիսային Ամերիկայի մի քանի նահանգներում։ Այդ արգելքը ստիպել են ոգելից ըմպելիքներ գործածողներին դիմել զանազան հնարքների, ինչպէս օրինակի համար, Կանզաս քաղաքում վերջին ժամանակներումս սկսեցին ծախել մեծ քանակութեամբ սնամէջ աստուածաշունչներ, որի էջերի տեղը բռնում է օղին։ Բացի դրանից սկսեցին, ծախել բազմաթիւ հաստ ձեռնափայտեր, նոյնպէս լիքը օղիով։ Մագարդինները պահում են պահեստներ կալբասի համար, որոնք նոյնպէս լիքն են օղիով և այլ ոգելից ըմպելիքներով։

⁂

Բազմածին ընտանիք։ Կրեմենչուգ քաղաքում ներկայումս կայ մի ընտանիք, որի անդամների թիւը 1½ անգամ աւելի է հրէից Յակոբ նահապետի ընտանիքից։ Յակոբն ունէր 12 որդի, այն ինչ այստեղ Խարկօվ-Նիկոլայեւեան երկաթուղում ծառայող Դօրմօրօզ ոմն ունի 18 հատ առողջ արու զաւակներ։ Զարմանալին այն է, որ ինքը Դօրմօրօզն էլ առողջակազմ մարդ է, որի 18 որդիներից մեծը 20 տարեկան է, իսկ փոքրը չորս և այդպիսի բազմաթիւ ընտանիքով նա համարեա թէ ոչ մի նեղութիւն և կարօտութիւն չէ զգում, որը շատ դժուար է ներկայ ժամանակումս։ Դօմօրօզովի կողակիցը 40 տարեկան համակրելի դէմքով, առողջ, ժիր և աշխատող մի կին է։ Նա երբեմն ծնել է մի անգամից երկու և երեք զաւակ։ Այս ընտանիքը ոչ թէ միայն ամենաբազմաթիւ, այլ նա և ամենաառողջ ընտանիքն է ամբողջ Կրեմենչուգում։

⁂

Նապոլէոն I. կայսեր մեծ զօրախմբի մնացորդը։ Ֆրանսիայում այդ զօրախմբից, ինչպէս հաշուել են, մնացել են միայն 840 զինուորներ, որոնցից ամեն մինը ստանում է տարեկան 250 ֆրանկ պենսիա։ Հաշուած է, որ մեծ զօրախմբի այդ մնացորդը չորս տարուց յետոյ բոլորովին կ'ոչնչանայ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ ԴԱՐ»-Ի
ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ
9 Մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Արտասահման արտահանած գարեջրի 15 կ. քանակութեամբ ակցիզ վերադարձնելու կարգի մասին հրաման է հրատարակուած։ Արտասահման գարեջուր արտահանելու, վերադարձնելով ակցիզը, իրաւունք ունին գարեջրի գործարանատէրերը և արտահանած գարեջուրը պիտի ունենայ 3% ալկոհոլ։

Սեվաստոպոլից պաշտօնական հեռագիրը հաղորդում է, թէ մայիսի 7-ին, Թագաւոր Կայսրը և Կայսրուհին այցելեցին բէլական դպրոցը և ս. Վլադիմիրի տաճարը, ուր թաղուած են Լազարեվ, Կորնիլօվ, Նախիմօվ և Իստոմին ծովակալները։ Այցելեցին նաև չորրորդ մարտկոցը (բաստիոն) և զինուորական—պատմական թանգարանը, իսկ երեկոյեան սկսեցին ճրագներով լուսաւորուած ծովածոցում նաւի վերայ զբօսնել։ Ծովածոցի, քաղաքի և պատմական մահարձանների ճրագալոյցը շատ լաւ էր և շատ տեղերում հրախաղութիւններ եղան։ Երեկ, կէսօրուայ ժամի 3-ին, Նորին Բարձրութիւններ, Թագաժառանգը, միւս Օգոստափառ որդիքը և Բարձրագոյն Անձինք կամաւոր նաւատորմի «Մոսկուա» նաւով դուրս գնացին Սեվաստոպոլից դէպի Օչակօվ և այնտեղից Նիկոլաեվ, ուր ջրի վերայ կ'իջեցնեն պողպատից շինած «Եկատերինա II-րդ» ռազմակիր նաւը։ «Մոսկուա» շոգենաւին ուղեկցում են մի քանի հատ պատերազմական նաւեր։ Ծովը խաղաղ է։

«Нов. Вр.» լրագիրը հաղորդում

է, թէ արձակուրդ ստացած ներքին գործերի մինիստրը կը մնայ իւր կալուածքում մինչև աշուն, իսկ նրա բացակայութեան ժամանակ, մինիստրի պաշտօնը կը վարէ նրա ընկեր Պլեվէն։

ԱԹԷՆՔ. Թագաւորը առաջարկեց Տրիկուպիսին կազմակերպելու նոր մինիստրութիւն։ Տրիկուպիսը ընդունեց առաջարկութիւնը և ժողովրդի կողմից իրեն արած ցոյցերի առթիւ, խորհուրդ տուեց հնազանդել կարևորութեանը և յոյս դնել աւելի փայլուն ապագայի վերայ։ Լարիսից լուր է ստացուել, թէ թրքական զօրքերը շրջապատել են յունական առաջնակարգ դիրքերը։ Վախենում են, որ եթէ այդ տեսակ տարաձայնութիւնները կրկնուին, այն ժամանակ ընդհարումը անխուսափելի պիտի համարել։

ԿԱՏԱՆԻԱ. Էտնա լերան երեկուայ հրաբուխային վիժումները սաստիկ էին։ Տասնումէկ ծակեր են բացուել, որոնցից երեքը շատ մեծ են։ 200 մետր. լայնութեամբ հրահարելիք է հոսում։ Երկրաշարժը շարունակվում է։

ԼՕՆԴՕՆ. Երեկ պատգամաւորների ժողովում տաք վիճաբանութիւններ եղան, պատճառն այն էր, որ առաջարկուեցաւ երկարացնել Իրլանդիայում զէնք կրելու արգելման մասին սահմանած օրէնքի ժամանակամիջոցը, որ լրանալու է տարւոյս յունիսի 3-ին։ Պարնելլը յայտնեց, թէ չի ընդդիմանալ այդ առաջարկութեանը, եթէ միայն օրէնքը հաւասարապէս կը գործադրուի ամբողջ Իրլանդիայում, ուրեմն և Ոլստէրում։ Գլադստոնն էլ նոյնը յայտնեց և պատասխանելով Չերչիլին, որ յանձն է առել սկովտիական Ոլստէրի ժողովրդի պաշտպանութիւնը, ասաց, թէ այդ շատ կարևոր գործ է, երբ նախկին մինիստրը ասում է ժողովրդին, թէ նա իրաւունք ունի զէնքի դիմելու, եթէ երևայ որ սահմանադրութեամբ նրան տուած դիմադրութեան միջոցները բաւարար չեն։

10 Մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Նիկոլայեվից պաշտօնական հեռագիրը հաղորդում է, թէ երեկ առաւօտեան Նոցին Կայսերական Մեծութիւնները, Թագաժառանգը և օգոստափառ անձինք եկան Օչակով։ Ճանապարհորդութեան ժամանակ եղանակը լաւ էր։ Այցելելով Մայր եկեղեցին և մարտկոցը, Նոցին Մեծութիւնները դիմեցին դէպի «Էրիկլիկ» նաւը, որ 12 ժ. 20 ր. ուղևորուեցաւ դէպի Նիկոլաեվ։ Ծովեզրը լիքն էր ժողովրդով՝ որ հանդիսաւոր ընդունելութիւն ցոյց տուեց Նոցին Մեծութիւններին։ Ժամը 5-ին Նոցին Մեծութիւնները հասան Նիկոլաեվ, ուր այցելեցին Մայր եկեղեցին և ապա գնացին արքունիք։ Ընդունելութիւնը հանդիսաւոր էր։ Երեկոյեան կար ճրագալոյց և հրախաղութիւն։

«Нов. Вр.» լրագիրը հերքում է իւր հաղորդած այն լուրը, որ իբր թէ ներքին գործերի մինիստրը գնացել է գիւղ և մնալու է այնտեղ մինչև աշուն։ Գրաֆ Տօլստոյը մի քանի օրով գնաց Մոսկուա և մայիսի 20-ին կը վերադառնայ Պետերբուրգ։

ՎԻԼՆՕ. Երեկ բոլորովին այրուեցաւ Ֆերրօնի ցիրկը։ Մարդիկ չը վնասուեցան։ Այրուեցան մի քանի կրթեալ կենդանիներ, հագուստներ և դեկօրացիաներ։

ՖԻԼԻՊՊՕՊՕԼ. Իշխանը վերջացրեց իւր ճանապարհորդութիւնը Արևելեան-Ռումէլիայում և գնալու է Վառնա։

Դիմադիր կուսակցութիւնը գրութիւն է հրատարակել, որով առաջարկում է բնակիչներին պատգամաւորներ չուղարկել ազգային ժողովը։

ԼՕՆԴՕՆ։ Պատգամաւորների ժողովը երկրորդ ընթերցումի ժամանակ, ընդունեց Իրլանդիայում զէնք կրելու արգելման մասին սահմանած օրինագիծը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Սարատով-Սիմբերկեան հողային բանկի լիկվիդացիայի համար յայտարարուած են հետևեալ կանոնները. 1) փոխառութիւններից գրաւաթղթերի ժամանակամիջոցով փոխառութիւնը հանգչնելու ընդունելութիւնը կարճվում է։ 2) Գրաւաթղթերի տէրերը և ակցիոներները պարտաւոր են ֆինանսների մինիստրի նշանակած ժամանակին ներկայացնել գրաւաթղթերը փոխարկելու պետական բանկի 5°/₀ տոմսերի հետ, իսկ ակցիաները ներմուծել մի առանձին թերթի մէջ։ 3) Իւր ժամանակին չի ներկայացրած գրաւաթղթերը անվաւեր են համարվում։ 4) Թղթադրամի հաշւով գրուած գրուած թղթերի տէրերը ամեն մի 100 ր. ստանում են 80 ր. 5°/₀ տոմսեր, իսկ մետալական դրամի հաշւով գրուածները, ամեն մի 120 ր. ստանում են 150 ր. պետական բանկի տոմսեր։ 5) 5°/₀ բանկի տոմսերը, որոնք հրատարակուած են գրաւաթղթերը փոխարկելու համար, ընդունվում են ընդհանուր գնով մինչև ժամանակամիջոցով փոխախութեան հանգչնելը։

ԱԹԷՆՔ. Վալուիսի մինիստրութիւնը հր աժարական տուեց։ Տրիկուպիսը կազմակերպեց նոր մինիստրութիւն։ Ժամանակաւոր պատերազմական մինիստր ինքը Տրիկուպիսը յայտնեց, որ զօրքը մնայ պաշտպանողական դիրքի մէջ, իսկ ՚ի դէպս յարձակման, պատասխանել ուժին ուժով։

Պաշտօնապէս յայտարարուած է, որ Նէյսրօսի մօտ թիւրքերը յարձակուել են սահմանագլխի վերայ։ Թիւրքերը գրաւեցին յունական դիրքը, յետոյ նոյն տեղում յոյները գրաւեցին մի քանի թրքական դիրքեր։ Թիւրքերը պատրաստվում են մուտք գործելու Թէսալիա։

ԱԹԷՆՔ. Տրիկուպիսը ժողովում բացատրեց թէ սահմանագլխում ընդհարումները ծագել են տարաձայնութիւններից և թէ թրքական դեսպանութիւնը հաւատացնում է, որ Բ. Դուռը ոչ մի թշնամական մտադրութիւններ չ'ունի։

Կ. ՊՕԼԻՍ. Բ. Դուռը շրջաբերական է ցրուել, որով սահմանագլխում եղած ընդհարումը մի հասարակ դիպուածք է համարում, որ յառաջացել է յունական կամաւոր զինուորների գործողութիւններից։ Թրքական առաջնորդներին խստիւ հրամայուած է պաշտպանողական դիրք բռնել։

11 Մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Պետական բանկը յայտնում է ի գիտութիւն ընդհանրութեան հետևեալը. 1) որ 1886 թ. մայիսի 10-ից բոլոր տոկոսաբեր ընթացիկ հաշիւներին բանկը կը վճարէ տարեկան 1°/₀, 2) որ առանց ժամանակամիջոցի աւանդների վերայ, որոնք մտնում են բանկի մէջ մայիսի 12-ից՝ մերձակայ ամսուայ 1-ից կը հաշուի տարեկան 2°/₀ և 3) որ առանց ժամանակամիջոցի աւանդների վերայ, որոնք՝ ներս են տարուած բանկի մէջ մինչև 1887 թ. յունիսի մէկը կը հաշուէ առաջուայ պէս 3°/₀, իսկ յետ այնօրեկ տարեկան 2°/₀։

ՆԻԿՕԼԱԵՎ. Երեկ առաւօտեան Նոցին Կայսերական Մեծութիւններին ներկայացան զանազան պատգամաւորութիւններ, որից յետոյ եղաւ բարձրագոյն զօրահանդէս։ Զօրահանդէսից յետոյ Նոցին Մեծութիւնները այցելեցին ծովային հիւանդանոցը, մտնում էին ծանր հիւանդներին և ամենաողորմածաբար խօսում էին նրանց հետ, այցելեցին նոյնպէս Ալէքսանդրեան գիմնազիոնը և Մարիամեան օրիորդական գիմնազիոնը։ Նոցին Մեծութիւնների փողոցով անցնելու ժամանակ, բազմաթիւ ժողովուրդ հանդիսաւոր ընդունելութիւն էր ցոյց տալիս Օգոստափառ տոհմին։ Ժամի 4-ին Նոցին Մեծութիւնների ներկայութեամբ հիմք դրին մի նաւաքարշ նաւի և երկու թնդանօթաձիգ նաւակների, իսկ ուղիղ չորս ժամին, ազգային հիմնի և «ուրայի» խլացուցիչ ձայներով իջեցրին ջրի վերայ «Եկատերինա II» առաջին ռազմակիր նաւը, որ շինել են Նիկոլաեվում ռուս վարպետները ռուսական նիւթից։ Ժամի 8-ին արքունիքում ճաշ տրուեցաւ, որին հրաւիրուած էին. ծովայետը, իշխանաւոր անձինք, ազնուականների գլխաւորները և Օդեսայի ու Նիկոլաեվի քաղաքագլուխները, իսկ ժամի 12½ Նոցին Մեծութիւնները բարեհաճեցին դուրս գնալ Նիկոլաեվից։

Այսօր Բարձրագոյն շնորհուեցան. ծովային մինիստրութեան կառավարչին ադամանդներով զարդարած ս. Աղէքսանդր Նեվացու շքանշանը, իսկ Սև և Կասպից ծովերի ն ավատորմի և նաւահանգստի գըլխաւոր հրամանատար Պեշչուրօվին սպիտակ Արծուի շքանշանը։

ՊԱՐԻԶ. Դօն-Կարլօսը բողոքեց Ալֆօնս 13-ին Սպանիայի թագաւոր ընդունելու դէմ, յայտնելով, թէ երբէք չի հրաժարուիլ սպանիական գահի իրաւունքներից։

ԼԻՍՍԱԲՕՆ. Երեկ կայացաւ Փորթուգալիայի թագաժառանգի և օրլէանեան Ամելիա իշխանուհու պսակադրութեան հանդէսը։

«Հիւսիսային հեռագրական գործակալութեան» Թիֆլիսի գործակալը սոյն մայիս ամսուայ 11-ից, ստացել է Ալէքսանդրապօլից գընդապետ Յովսէփ Իգնատեւից հետևեալ հեռագիրը. «Մայիսի 8-ին, Նորին Գերապատուութիւն Վրաստանի էգզարքոս Պօղոսը, ուղեկցութեամբ տեղական վարչութիւնների և մեծ ամբոխի այցելեց մեր քաղաքը, ուր հանդիպեցին նրան յունական եկեղեցու մօտ բոլոր ժողովուրդը և վարչութիւնների բոլոր ներկայացուցիչները։ Եկեղեցում մաղթանք կատարելուց յետոյ, Ալէքսանդրապօլու մասին ինչպէս այս անգամուայ կռուից մնացած հիւանդների և վիրաւորեալների կենտրոնատեղի մասին մի կարճառօտ ճառ խօսեց։ Որից յետոյ ուղղափառ բնակիչներից ամենահիները, Մերկուրօվյոնները ցանկացան ընդունել Նորին գերապատուութեանը իրենց տունը, ուր քաղաքից պատգամաւորները Էկզարքոսին հանդիպեցին աղ ու հացով։ Մայիսի 9-ին, խուռն բազմութեան ներկայութեամբ բերդի եկեղեցում պատարագ՝մատուցին, իսկ քաղաքի յունական եկեղեցում մաղթանք։ Նոյն օրը ներկայացաւ Նորին Գերապատուութեանը Հայոց բոլոր հոգևորականութիւնը։ Մայիսի 10-ին Նորին Գերապատուութիւնը օծեց «պատուոյ բլուր» կոչուած գերեզմանատան տաճարը, որ շինել տուեց Կովկասեան զօրախմբի գլխաւոր հրամանատար, Մեծ իշխան Միխայիլ Նիկոլաեվիչը, որի մէջ, օծելուց յետոյ, պատարագ մատուցին և Նոցին Մեծութիւնների, Թագաժառանգի և բոլոր կայսերական տոհմի երկարակեցութեան համար մաղթանք կատարեցին։ Յետոյ «պատուոյ բլրի» վերայ Նորին Գերապատուութիւնը ի տէր հանգուցեալ Ալէքսանդր II. Կայսեր և այդ հանգստարանում թաղած բոլոր զինուորների հոգւոյ համար հոգեհանգստեան մաղթանք կատարեց։ Սրանից յետոյ այցելեց օրիորդական գիմնազիոնը քաղաքային և յունական դպրոցները և ապա ուղևորուեցաւ դէպի Ղարս։ Ամեն տեղ Նորին Գերապատուութիւնը խօսում էր համառօտ ճառեր, որոնք իրենց մատչելի լինելովը մեծ տպաւորութիւն էին թողնում ժողովրդի վերայ։ Առհասարակ Նորին Գերապատուութեան Ալէքսանդրապօլ այցելելը անջինջ տպաւորութիւն թողեց ժողովրդի վերայ։ Երեք օրուայ մէջ քաղաքը կենդանացաւ և նրա 30 հազարից բաղկացած ժողովուրդը, որ հազիւ տեսած լինելով այդպիսի մի բարձրաստիճան հոգևորական անձի, առանց կրօնի դաւանութեան, դիմում էր դէպի Աստուծոյ տաճարը։ Շնորհիւ վարչութեան կարգադրութեան, քաղաքումը թագաւորում էր մեծ կարգապահութիւն։ Նորին Գերապատուութիւնը դուրս գնալու ժամանակ յայտնեց իւր խորին շնորհակալութիւնը։

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

—

Դ. տ ր ա. պ. Ս. Տ. Մ-ին։ Բանից տեղեկութիւն չը ստացած, տրտնջում էք։ Ձեր «Ճանապարհորդութեան նկատողութիւններ»-ը սիրով կը հրատարակենք, որովհետև ձեր այդ աշխատութիւնը մեզ համար շատ հետաքրքիր է։ Այդ մասին աւելի ոչինչ չունինք ասելու։ Սպասում ենք ձեզանից հնութիւնների տեղեկագիրը։

—

Թ ի ֆ լ ի ս. Հանգանակողներից մինը. Եթէ կամենում էք, որ Բագվում ձեր ասած կեղծ բարեգործների անունները հրատարակենք, պէտքէ համաձայնուէք, որ ձեր ստորագրութիւնն էլ հրատարակենք։

—

Ե ր և ա ն պ. Ս. Գ-ին։ Ապրիլի 2-ին ձեր գրած նամակը խմբագրութիւնս ստացաւ մայիսի 11-ին։

—

Շ ու շ ի. Մ. Գ-ին։ Նախ ձեր անունը և ազգանունը գրեցէք, իսկ յետոյ ինչ որ կարող ենք կը հրատարակենք ձեր գրած թղթակցութիւնից։

—

Գ ա ն ձ ա կ. պ. Շ-ին։ Ողջոյն և շնորհակալութիւն բոլոր նամակների համար։ Մինչև օրս ոչինչ չենք ստացել։

Խմբագիր հրատարակիչ

ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԵՐԵՕԶԻ ԷՄՈՒԼՍԻԱ

Ա. ԷՆԳԼՈՒՆԴԻ ԿՕՍՄԵՏԻԿԻ

Ոչնչացնում է արևաբծերը, բծերը, պուկները, դէմքի կարմրութիւնը և այլն։ Բերեօզի Էմուլսիա գործածելու ժամանակ դէմքի մորթը քնքշանում է և սպիտակում է, ՝ոչնչացնում է նաև կնճիռները և տալիս է պատանեկութեան քնքշութիւն։ Ձմեռը մորթին ցրտից և քամուց ճաքճաքելու ժամանակ, շատ կարևոր է գործ դնել այդ դեղը։ Մի շիշի գինն է 1 ր. 25 կ. ճանապարհածախսով 2 ր.—2 շիշը ճանապարհածախսով 3 րուբլի։ Կեղծ լինելուց զգուշանալու համար, խընդրում եմ պահանջել կարմիր թանաքով Ա. Էնգլունդի ստորագրութիւնը և Ս. Պետերբուրգի կօսմետիկական Լաբորատորիայի մարկան։

Կարելի է ստանալ Ռուսիայի կայսրութեան մէջ եղած բոլոր յայտնի դեղատներում։ Գլխաւոր պահեստը Ռուսիայի համար գտնվում է Պետերբուրգում, Ա. Էնգլունդի կօսմետիկական Լաբորատորիայում, Լիտէյնայա № 38.

Թիֆլիսում ծախվում է Կովկասեան դեղօրէից առևտրական ընկերութեան մէջ։

(П. 28082) 13—7

ՄԻ՛ ՀԱԶԻՐ

Խնդրում եմ ուշ դարձնել Մեղրաբուսեղէն-Մալց-էկստրակտի և Լ. Գ. Պիտշա և ընկ. կօնֆէտների վերայ։ Բրէսլավում։

Տես այս լրագրի հինգշաբթի օրուայ համարը։ (П. 27457) 24—18

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 12-го Мая 1886 г. Տպարան Մ. Դ. Ռօտինեանց և ընկ. Типографія М. Д. Ротиніанцъ и К-° Гол. пр., д. № 41